

**Παρατηρήσεις στο σχέδιο νόμου
του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου
«Βελτίωση μεταναστευτικής νομοθεσίας, τροποποίηση διατάξεων των νόμων
4636/2019 (Α' 169), 4375/2016 (Α' 51), 4251/2014 (Α' 80) και άλλες διατάξεις».**

Επί του τεθέντος σε δημόσια διαβούλευση, το διάστημα 10 - 24.4.2020 σχεδίου νόμου για τη βελτίωση της μεταναστευτικής νομοθεσίας¹, ο Συνήγορος του Πολίτη είχε την ευκαιρία να υποβάλει στον κ.Υπουργό Μετανάστευσης και Ασύλου με επιστολή του την 28.4.2020, κάποιες συνοπτικές παρατηρήσεις, με βάση την πολυετή εμπειρία της Ανεξάρτητης Αρχής από πληθώρα αναφορών που έχουν υποβληθεί για ζητήματα διαδικασιών εξέτασης αιτήσεων διεθνούς προστασίας, αδειών διαμονής μεταναστών, προστασίας ανηλίκων, εγγυήσεων διοικητικής κράτησης, διαδικασιών απέλασης κ.α.

Δια του παρόντος, ο Συνήγορος του Πολίτη υποβάλλει στη Βουλή των Ελλήνων κάποιες παρατηρήσεις επί του κατατεθέντος, πλέον, την 30.4.2020, σχεδίου νόμου, αποσκοπώντας να συμβάλει στη νομοθετική πρωτοβουλία. Για διάφορες πτυχές της σχετικής νομοθεσίας, ο Συνήγορος, βάσει της ευρείας συνταγματικής αποστολής του για διαφύλαξη της νομιμότητας, καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και προστασία των δικαιωμάτων κάθε προσώπου, έχει ήδη κατά καιρούς ασκήσει την αρμοδιότητα εισηγήσεων για νομοθετικές και οργανωτικές αλλαγές, σύμφωνα με το ν.3094/2003, ως ισχύει. Στα θιγόμενα ζητήματα έχει επιπρόσθετη εμπειρία από την άσκηση και ειδικών αρμοδιοτήτων της Ανεξάρτητης Αρχής, ως φορέας εξωτερικού ελέγχου των επιστροφών πολιτών τρίτων χωρών (Οδηγία 2008/115/ΕΚ, ν.3907/11), ως εθνικός μηχανισμός πρόληψης των βασανιστηρίων και απάνθρωπης μεταχείρισης σε κάθε χώρο κράτησης (ν.4228/2014, Κύρωση του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη σχετική σύμβαση του ΟΗΕ), ως Συνήγορος για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού (ν.3094/03, ν.2101/1992 Κύρωση Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού), ως εθνικός φορέας προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης (ν.4443/16) κ.α.

Η γενική παρατήρηση είναι ότι πρόκειται για **σημαντική νομοθετική πρωτοβουλία**, με στόχο τη συμπλήρωση των διατάξεων της σχετικής νομοθεσίας και την προσαρμογή τους στις απαιτήσεις που ανέδειξε η εφαρμογή των τροποποιούμενων διατάξεων. Στα θετικά σημεία της πρωτοβουλίας αυτής, επισημαίνουμε τις τροποποιήσεις των άρθρων που αφορούν τον Κώδικα Μετανάστευσης (άρ. 32-42) οι οποίες κινούνται σε θετική κατεύθυνση, με δύο εξ αυτών να έχουν αποτελέσει και προτάσεις του Συνηγόρου. Θα θέλαμε, ωστόσο, να σας μεταφέρουμε τον προβληματισμό μας για μια σειρά άλλων προτεινόμενων ρυθμίσεων, οι οποίες δεν φαίνεται να επιλύουν διοικητικά ζητήματα με παράλληλο σεβασμό βασικών εγγυήσεων σε θεμελιώδη δικαιώματα (ενημέρωση πολιτών τρίτων χωρών κατά την υποδοχή, άρ.2 παρ.1, συνέπειες ευαλωτότητας, άρ. 2 παρ.3,6, τεκμήριο σιωπηρής ανάκλησης αιτήσεων, άρ. 11 παρ.3, διαδικασίες επιδόσεων, άρ.14).

¹ <http://www.opengov.gr/immigration/?p=1423>

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Στην από 28.4.2020 επιστολή του προς τον κ. Υπουργό, ο Συνήγορος είχε παρατηρήσει ότι κάποιες από τις διατάξεις που είχαν τεθεί σε διαβούλευση, φέρονταν να είναι στο περιθώριο βασικών κατευθύνσεων του ενωσιακού δικαίου (περιορισμός νομικής συνδρομής, κριτήρια αβάσιμης αίτησης), ή και σε αντίθεση με συγκεκριμένες διατάξεις των σχετικών ενωσιακών Οδηγιών (γλώσσα διερμηνείας, παράλειψη προσωπικής συνέντευξης, κράτηση χωρίς προηγούμενη εξέταση εναλλακτικών μέτρων εν όψει επιστροφής). Θεωρούμε πολύ θετικό ότι κάποιες από τις ρυθμίσεις αυτές στο παρόν σχέδιο βελτιώθηκαν ουσιαστικά (γλώσσα διερμηνείας, άρ. 7 παρ.1, κριτήρια αβάσιμων αιτήσεων, άρ.17). Και οι πιο προβληματικές μεταξύ αυτών (περιορισμός νομικής συνδρομής², παράλειψη προσωπικής συνέντευξης³) δεν συμπεριλαμβάνονται στο παρόν σχέδιο. Παραμένει, ωστόσο, ο προβληματισμός μας για την αντίθεση με την Οδηγία Επιστροφών του προτεινόμενου άρθρ.50 περί κράτησης ως κανόνα εν όψει επιστροφής, όπως αναλύεται στη συνέχεια.

Παρατηρούμε, ακόμη, ότι κάποιες από τις ρυθμίσεις που είχαν τεθεί από το Υπουργείο σε δημόσια διαβούλευση, έχουν απαλειφθεί από το κατατεθέν σχέδιο νόμου, ενώ κινούνταν σε θετική κατεύθυνση κατοχύρωσης δικαιωμάτων και εγγυήσεων. Μεταξύ αυτών, επισημαίνουμε, ιδίως, ότι δεν προτείνεται πλέον η κατάργηση της δυνατότητας παράτασης της κράτησης ανηλίκων λόγω αδυναμίας

² Με το άρθρο 9 του σχεδίου διαβούλευσης, είχε προταθεί η τροποποίηση του άρ. 71 του ν.4636/2019, περί νομικής συνδρομής, προκειμένου η αίτηση για νομική συνδρομή να εξετάζεται από τον Πρόεδρο της ανεξάρτητης επιτροπής, ενώπιον της οποίας εκκρεμεί η προσφυγή και να γίνεται δεκτή μόνον εφόσον πιθανολογείται η ευδοκίμηση της προσφυγής. Ο Συνήγορος είχε προτείνει να επανεξετασθεί η τροποποίηση αυτή, η οποία περιορίζει το δικαίωμα νομικής συνδρομής και το συνδέει με την ευδοκίμηση της προσφυγής, παρατηρώντας ότι σε συνδυασμό με τις ασφυκτικές προθεσμίες υποβολής των ενδίκων βοηθημάτων, εγείρει προβληματισμούς για τη διακινδύνευση του δικαιώματος «πρόσβαση στις διαδικασίες» (άρ.6 της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ), καθώς και του δικαιώματος σε «πραγματική και αποτελεσματική προσφυγή» (άρ. 46 της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ). Επιπλέον, δημιουργεί πρόσθετο φόρτο στις επιτροπές προσφυγών, με βάσιμα πιθανή συνέπεια δυσλειτουργίες και καθυστερήσεις στη διαδικασία ενώπιον των επιτροπών αυτών.

³ Με το άρθρο 11 του σχεδίου διαβούλευσης, είχε προταθεί η τροποποίηση της παρ. 7 του άρθρου 77 του ν. 4636/2019, προκειμένου η προσωπική συνέντευξη να μπορεί να παραλειφθεί, εφόσον ο αιτών δηλώσει, ότι δεν επιθυμεί τη διενέργεια της συνέντευξης στην επίσημη γλώσσα της χώρας καταγωγής του. Ωστόσο, η Οδηγία 2013/32/ΕΕ (άρθρ.14 παρ.2) προβλέπει ότι η προσωπική συνέντευξη επί της ουσίας της αίτησης μπορεί να παραλειφθεί σε δύο περιπτώσεις: όταν η αποφαινόμενη αρχή δύναται να λάβει θετική απόφαση όσον αφορά το καθεστώς του πρόσφυγα βάσει των διαθέσιμων αποδεικτικών στοιχείων ή όταν θεωρεί ότι ο αιτών είναι ανίκανος ή δεν μπορεί να συμμετάσχει σε συνέντευξη, για λόγους που οφείλονται σε μόνιμες καταστάσεις ανεξάρτητες από τη θέλησή του (λόγοι υγείας). Οι λόγοι μη παροχής διερμηνείας σε γλώσσα που κατανοεί ο αιτών δεν προβλέπονται από το ενωσιακό δίκαιο. Ο Συνήγορος του Πολίτη επ'ευκαιρία πολλών αναφορών, είχε ήδη επισημάνει στην Υπηρεσία Ασύλου ότι η ισχύουσα διάταξη της παρ.7 του άρθρου 77 του ν. 4636/2019, η οποία, στους λόγους παράλειψης της προσωπικής συνέντευξης προτάσσει τη λέξη «ιδίως», αφίσταται του κανόνα της Οδηγίας, η οποία, κατά τα προαναφερθέντα, περιέχει περιοριστική και όχι ενδεικτική απαρίθμηση των λόγων παράλειψης της προσωπικής συνέντευξης (βλ. τετραμηνιαίο δελτίο της Αρχής 09-12/2019, σελ.31 <https://www.synigoros.gr/resources/deltio4.pdf>). Ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρώντας ότι η εγγύηση της παροχής διερμηνείας προς τους αιτούντες θα πρέπει να διαφυλάσσεται απαρρέγκλιτα, προκειμένου να δίνεται η πραγματική ευκαιρία στον αιτούντα να παρουσιάσει τους ισχυρισμούς του, πρότεινε να απαλειφθεί η προτεινόμενη στη διαβούλευση διάταξη και να διορθωθεί επί το ορθόν και η ισχύουσα διάταξη του άρ.77 παρ.7 ν.4636/2019, προκειμένου να συνάδουν με το ενωσιακό δίκαιο.

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

έγκαιρης παραπομπής τους σε κατάλληλο χώρο φιλοξενίας (άρ.3 του σχεδίου της διαβούλευσης)⁴. Ο Συνήγορος επανέρχεται εδώ στον εξαρχής και συνολικά προβληματικό χαρακτήρα της στέρησης ελευθερίας ανηλίκων και στην πρόταση πλήρους κατάργησης της σχετικής δυνατότητας, ακόμη και υπό τη μορφή της προστατευτικής φύλαξης σε έσχατη ανάγκη, καθώς δύσκολα μπορεί να γίνει αποδεκτό ότι συνάδει με την υποχρέωση προτεραιοποίησης του συμφέροντός των ευάλωτων αυτών πληθυσμών, όπως επιβάλλει ο νόμος και η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (άρ. 3 ν. 2101/1992). Επίσης, σε σχέση με το σχέδιο που είχε τεθεί σε διαβούλευση, στο παρόν δεν προτείνεται πλέον η εξαίρεση των ευάλωτων προσώπων από την ταχύρρυθμη διαδικασία εξέτασης του αιτήματος διεθνούς προστασίας (άρ.15), όπως εκτίθεται στη συνέχεια.

Ειδικότερα, οι παρατηρήσεις μας έχουν ως εξής:

Α' μέρος, τροποποίηση του ν.4636/2019 περί διεθνούς προστασίας

Άρθρ. 2 παρ.1 (γλώσσα ενημέρωσης)

Στο άρθρ.39 παρ.3 του ν. 4636/2019 για το πρώτο στάδιο ενημέρωσης κατά την υποδοχή των πολιτών τρίτων χωρών, “[...] σε γλώσσα που κατανοούν», προστίθεται «ή ευλόγως θεωρείται ότι κατανοούν». Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση, πρόκειται για «πλήρη ενσωμάτωση» της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ στο σημείο αυτό. Παρατηρούμε, ότι μπορεί μεν η Οδηγία να το προβλέπει (άρ.12 παρ.1), αλλά δεν το επιβάλλει. Αντιθέτως, εμπεριέχει ρήτρα δυνητικής διατήρησης ευνοϊκότερων απαιτήσεων για τις διαδικασίες (άρ. 5). Στην πράξη, το επίρρημα “ευλόγως” αφήνει περιθώριο μη ενημέρωσης, καθώς π.χ. ένας λιμενικός μπορεί πάντα να πει ότι ευλόγως υπέθεσε ότι ο αλλοδαπός κατανοούσε αγγλικά, ή και πληθώρα ενστάσεων σχετικά με την ερμηνευτική εφαρμογή του. Ο Συνήγορος προτείνει τη διαγραφή της φράσης “ή ευλόγως θεωρείται ότι κατανοούν”.

Άρθρ.2 παρ.3 (ευάλωτες ομάδες)

Στο άρ. 2 παρ. 3, με το οποίο τροποποιείται το άρθρο 39 παρ. 5 δ' του ν. 4636/2019, θα μπορούσε στις ευάλωτες ομάδες, στις οποίες περιλαμβάνονται τα θύματα σεξουαλικής ή άλλου είδους βίας, να υπάρξει ρητή αναφορά και στα θύματα βίας λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου.

Άρθρ. 2 παρ. 3 εδάφιο τελευταίο (συνέπειες ευαλωτότητας)

Από τη συνδυαστική μελέτη του άρθρου και της αιτιολογικής έκθεσης προκύπτει σύγχυση, λόγω πιθανής παραδρομής σε ένα από τα δύο κείμενα. Ειδικότερα, σύμφωνα με το σχέδιο: «*Η διαπίστωση ότι ένα άτομο ανήκει σε ευάλωτη ομάδα έχει ως μόνη συνέπεια την άμεση κάλυψη των ιδιαίτερων αναγκών υποδοχής του*». Στη μέχρι σήμερα ισχύουσα αντίστοιχη διάταξη προβλέπεται ότι η παραπάνω διαπίστωση έχει ως συνέπεια **και την κατ' απόλυτη προτεραιότητα εξέταση της αίτησής του** η οποία δεν έχει περιληφθεί στην υπό διαβούλευση εκδοχή της διάταξης. Στη διατύπωση της αιτιολογικής έκθεσης⁵, ωστόσο, διαφαίνεται η πρόθεση,

⁴ ρύθμιση η οποία ανταποκρινόταν στην υποχρέωση της πολιτείας για προστασία των ανηλίκων σε συνδυασμό με την **προφανή ακαταλληλότητα της κράτησης με οποιαδήποτε βάση** (διοικητική κράτηση, προστατευτική φύλαξη) για τον σκοπό αυτόν.

⁵ Στην οποία προβλέπεται μεταξύ άλλων ότι «*Με την παράγραφο 3, τροποποιείται η περ. δ' της παρ. 5 του άρθρου 39, ώστε...β) η διαπίστωση ότι ένα άτομο ανήκει σε ευάλωτη ομάδα να Χαλκοκονδύλη 17, 104 32 Αθήνα. Τηλ: 2131306768-69 Φαξ: 2131306836*

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

να εξακολουθήσει να υφίσταται και η εν λόγω ευνοϊκή ρύθμιση, η οποία εκτιμάται ως ιδιαίτερα σημαντική, καθώς η κατά το δυνατό συντομότερη πρόσβαση στο σύστημα χορήγησης ασύλου διασφαλίζει σε μεγάλο βαθμό τη βέλτιστη προστασία των ευάλωτων από την πολιτεία και την πρόσβαση σε στοιχειώδεις υπηρεσίες (λ.χ. σε υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης μέσω της χορήγησης ΠΑΑΥΠΑ).

Σε διαφορετική περίπτωση, γεννάται εύλογη ανησυχία ως προς την παράταση της εκκρεμότητας και των δυσμενών συνθηκών που βιώνουν οι ευάλωτοι, ιδίως τα ασυνόδευτα παιδιά, καθώς θα στερηθούν τη δυνατότητα της επίστευσης της καταγραφής τους, ώστε να μπορέσουν να προωθηθούν στη συνέχεια σε πλέον κατάλληλες συνθήκες ανταποκρινόμενες κατά το δυνατόν στις ανάγκες τους.

Άρθρ.2 παρ.6 (αιτήματα ευάλωτων υπό κράτηση)

Η συγκεκριμένη ρύθμιση αφορά την **κατάργηση** της πρόβλεψης στην παρ.6 του άρ.39 του ν.4636/2019 για **κατά προτεραιότητα εξέταση** αιτήσεων διεθνούς προστασίας από ευάλωτα πρόσωπα που τελούν σε καθεστώς περιορισμού της ελευθερίας τους. Για την κατάργηση της ρύθμισης αυτής, στην αιτιολογική έκθεση γίνεται επίκληση λόγων νομοτεχνικής συνέπειας και λόγων «πλήρους ενσωμάτωσης» της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ. Ωστόσο, ενδεχόμενη παράταση κράτησης μέχρι την εξέταση της αιτήσεως για διεθνή προστασία, ιδίως ευάλωτων ατόμων, αποτελεί ιδιαίτερος επαχθή συνθήκη που υπερβαίνει τα όρια 'νομοτεχνικής συνέπειας'. Η κατ' ουσίαν κατάργηση μιας ευνοϊκότερης ρύθμισης που, μάλιστα, επιτρέπεται από την Οδηγία (άρ.5) χρήζει ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας που δεν παρέχεται στο παρόν σχέδιο αιτιολογικής έκθεσης.

Η σχετική προτεινόμενη ρύθμιση ενισχύει την ανησυχία περί γενικότερης κατάργησης της πρόβλεψης για προτεραιοποίηση των περιπτώσεων των ευάλωτων ομάδων, σύμφωνα με όσα επισημάνθηκαν παραπάνω ως προς το άρ. 2 παρ. 3 του σχεδίου. Ως εκ τούτου, επισημαίνεται και στο σημείο αυτό η σημασία διατήρησης της ευνοϊκής αυτής ρύθμισης, στο πλαίσιο της **υποχρέωσης της πολιτείας για λήψη θετικών αντισταθμιστικών μέτρων**, με στόχο την αποτροπή δυσμενών διακρίσεων, χωρίς περιορισμό μάλιστα στις περιπτώσεις στέρησης ελευθερίας των ευάλωτων.

Η προτεινόμενη κατάργηση εμφανίζεται ως προβληματική, στον βαθμό που θα επιτρέψει την παρατεταμένη υποβολή των ευάλωτων ομάδων σε (κατά γενική παραδοχή) εντελώς ακατάλληλες συνθήκες, ελλιπούς προστασίας και αναγνώρισης δικαιωμάτων, ακόμη και σε καθεστώς στέρησης ελευθερίας. Σημειώνεται μάλιστα ότι η σχετική ρύθμιση αναδεικνύεται ακόμη περισσότερο προβληματική, εφόσον αναλογιστεί κανείς το καθεστώς περιορισμού ελευθερίας (κράτησης/προστατευτικής φύλαξης) στο οποίο εκτίθεται σημαντικός αριθμός ασυνόδευτων ανηλίκων σε κρατητήρια τμημάτων αλλοδαπών και αστυνομικών τμημάτων και σε προαναχωρησιακά κέντρα.

Ο Συνήγορος προτείνει την απαλοιφή του άρ.2 παρ.6 του σχεδίου νόμου.

Άρθρ. 4 (Αρμοδιότητα προστασίας ασυνόδευτων ανηλίκων)

Η μεταφορά της αρμοδιότητας (τροποποίηση άρ.60 ν. 4636/2019) για την προστασία των ασυνόδευτων και των χωρισμένων ανηλίκων στην **Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων** του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, αξιολογείται ως θετική, στον βαθμό που εκτιμάται ότι με τον τρόπο αυτόν διασφαλίζεται αποτελεσματικότερα ο συντονισμός των υπηρεσιών που υπάγονται στο ίδιο υπουργείο και ο βέλτιστος σχεδιασμός, με βάση

οδηγεί πλέον στην κατά προτεραιότητα εξέταση της αίτησής του, προς τον σκοπό της πλήρους ενσωμάτωσης της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ.»

Χαλκοκονδύλη 17, 104 32 Αθήνα. Τηλ: 2131306768-69 Φαξ: 2131306836

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

τα δεδομένα της παρουσίας των πληθυσμών ανηλίκων στις περιοχές της χώρας και στις διάφορες συνθήκες υπό τις οποίες διαβιώνουν (ΚΥΤ, κρατητήρια, Αμυδαλέζα, αστεγία κ.λπ.).

Επισημαίνεται η ανάγκη να ληφθεί μέριμνα και να διασφαλιστούν οι αναγκαίες προϋποθέσεις αποτελεσματικής άσκησης του συγκεκριμένου έργου της Γραμματείας, ώστε να αποτραπεί ο κίνδυνος διαφοροποίησης της μεταχείρισης από το σύστημα παιδικής προστασίας των ασυνόδευτων παιδιών έναντι των ημεδαπών, παρά την αντίθετη υποχρέωση της πολιτείας, να παρέχει σε όλα τα παιδιά που στερούνται τους γονείς τους ίδια προστασία⁶ σε όλο το φάσμα των δικαιωμάτων τους.

Άρθρ. 7 παρ. 1 (διερμηνεία)

Με το άρθρο 7 παρ. 1 τροποποιείται το άρθρο 69 ν. 4636/2019 και προστίθεται στη νέα παρ.3 η **παροχή διερμηνείας «στην επίσημη γλώσσα της χώρας καταγωγής του αιτούντος ή σε άλλη γλώσσα, που ευλόγως θεωρείται ότι κατανοεί»**, εφόσον «είναι αποδεδειγμένα αδύνατη η παροχή διερμηνείας στη γλώσσα επιλογής του αιτούντος». Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση «η τροποποίηση αυτή θα συμβάλλει στη μείωση των καθυστερήσεων που παρατηρούνται κατά την εξέλιξη της διαδικασίας, λόγω αδυναμίας παροχής διερμηνείας, χωρίς παράλληλα να θίγεται το δικαίωμα σε διερμηνεία των αιτούντων σε γλώσσα που κατανοούν». Ο Συνήγορος είχε εκφράσει επιφύλαξη στο σχέδιο που είχε τεθεί σε διαβούλευση, το οποίο προέβλεπε στην περίπτωση αυτή μόνον την παροχή διερμηνείας στη γλώσσα της χώρας καταγωγής – και όχι π.χ. και/ή στη γλώσσα της χώρας προηγούμενης συνήθους διαμονής του αιτούντα ή της περιοχής προέλευσης-, παρατηρώντας ότι μπορεί να οδηγήσει στο ακριβώς αντίθετο από το επιθυμητό αποτέλεσμα και να αποστρέφει από τον αιτούντα το δικαίωμα να ενημερώνεται σε γλώσσα που κατανοεί κατά την υποβολή της αίτησής του και τη διεξαγωγή της συνέντευξης.

Εξάλλου, σύμφωνα με την Οδηγία 2013/32/ΕΕ, πριν από τη λήψη απόφασης από την αποφαινόμενη αρχή πρέπει να παρέχεται στον αιτούντα η ευκαιρία προσωπικής συνέντευξης σχετικά με την αίτηση διεθνούς προστασίας του με πρόσωπο αρμόδιο, βάσει της εθνικής νομοθεσίας, για τη διεξαγωγή ανάλογων συνεντεύξεων προκειμένου να αναπτύξει τους ισχυρισμούς του. Μεταξύ των προϋποθέσεων της προσωπικής συνέντευξης προβλέπεται, ότι τα κράτη μέλη επιλέγουν «διερμηνέα δυνάμενο να εξασφαλίσει τη δέουσα επικοινωνία μεταξύ του αιτούντος και του προσώπου που διεξάγει τη συνέντευξη. Η επικοινωνία διενεργείται **στη γλώσσα που προτιμά ο αιτών εκτός εάν υπάρχει άλλη γλώσσα την οποία κατανοεί και στην οποία είναι σε θέση να επικοινωνήσει με σαφήνεια**» (άρ.15 παρ.3.γ της Οδηγίας).

Ο Συνήγορος είχε προτείνει ο αιτών να έχει πρόσβαση σε διερμηνεία –αν όχι σε γλώσσα που προτιμά, τουλάχιστον- σε γλώσσα που κατανοεί. Επομένως το κατατεθέν σχέδιο έχει βελτιωθεί στο σημείο αυτό, με την επιφύλαξη ωστόσο των δυσανάλογων περιθωρίων εκτίμησης στη Διοίκηση που καταλείπει το επίρρημα «ευλόγως» (βλ. παραπάνω σχετικό σχόλιο στο άρθρ.2 παρ.1). Ο Συνήγορος προτείνει την εξής τροποποίηση: «ή σε άλλη γλώσσα που κατανοεί» προκειμένου να συνάδει με τη σχετική ως άνω πρόβλεψη της Οδηγίας.

⁶ ΔΣΔΠ, ν. 2101/1992 άρθρο 22, [Προστασία παιδιών προσφύγων]: «Σε περίπτωση που ούτε ο πατέρας ούτε η μητέρα ούτε κανένα άλλο μέλος της οικογένειας είναι δυνατό να ανευρεθεί, το παιδί έχει δικαίωμα να τύχει της ίδιας προστασίας που παρέχεται σε οποιοδήποτε άλλο παιδί στερημένο οριστικά ή προσωρινά του οικογενειακού του περιβάλλοντος για οποιονδήποτε λόγο, σύμφωνα με τις αρχές της παρούσας Σύμβασης».

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Άρθρο 11 παρ. 1, 2 (αυτοπρόσωπη εμφάνιση των προσφευγόντων)

Με το άρθρο 11 παρ.1,2 τροποποιείται το άρθρο 78 ν. 4636/2019, περί αυτοπρόσωπης εμφάνισης των προσφευγόντων ενώπιον των επιτροπών προσφυγών.

Η προτεινόμενη με το σχέδιο νόμου τροποποίηση, εξορθολογίζει την ρύθμιση που εξαιρεί από την υποχρέωση αυτοπρόσωπης εμφάνισης τους προσφεύγοντες, οι οποίοι α') διαμένουν σε δομές υποδοχής ή φιλοξενίας ή β') έχουν υποβληθεί σε περιορισμούς στην ελευθερία κυκλοφορίας ή σε υποχρέωση διαμονής σε συγκεκριμένο τόπο. Η τροποποίηση επέρχεται προκειμένου να καταστεί «*νομικά ορθή και πρακτικά εφαρμόσιμη*», κατά τη διατύπωση της αιτιολογικής έκθεσης, η ισχύουσα διάταξη, η οποία προβλέπει ότι οι σχετικές βεβαιώσεις αυτοπρόσωπης εμφάνισης των ενδιαφερομένων πρέπει να αναφέρονται στην ημέρα συζήτησης της προσφυγής τους. Τόσο η προτεινόμενη τροποποίηση -ώστε οι βεβαιώσεις και στις δύο παραπάνω περιπτώσεις να αναφέρονται στην ημέρα υποβολής της αίτησης- όσο και η απαλοιφή του τοπικού περιορισμού στη δυνατότητα αυτοπρόσωπης εμφάνισης από την β' περίπτωση, κινούνται προς θετική κατεύθυνση.

Άρθρο 11 παρ. 3 (τεκμήριο σιωπηρής ανάκλησης)

Με την προτεινόμενη ρύθμιση της παρ. 3 του άρθρου 11 του σχεδίου νόμου επέρχεται τροποποίηση του άρθρου 78 ν.4636/2019. Σε προηγούμενο σχολιασμό του Συνηγόρου του Πολίτη⁷ επί του νομοσχεδίου περί διεθνούς προστασίας (ν. 4636/2019), είχε επισημανθεί, ότι η πρόβλεψη του άρθρου 78 παρ. 9 του νυν τροποποιούμενου νόμου για την υπαγωγή της αίτησης διεθνούς προστασίας στη διαδικασία εξέτασης των προδήλως αβάσιμων αιτήσεων, σε περίπτωση παραβίασης του επιβαλλόμενου καθήκοντος συνεργασίας με τις αρχές, «*οδηγεί ως εκ του αποτελέσματος στην υπαγωγή της αίτησης σε ειδική διαδικασία για την ολοκλήρωσή της, για την οποία προβλέπονται συγκεκριμένες περιπτώσεις προκειμένου να εφαρμοστεί. [...]. Εφόσον στόχος της συνεργασίας με τις αρχές είναι η ορθή αναγνώριση των ατόμων που χρήζουν προστασίας ως πρόσφυγες κατά την έννοια του άρθρου 1 της σύμβασης της Γενεύης ή προσώπων που δικαιούνται επικουρική προστασία (σημ. 25 Προοιμίου της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ), η πρόβλεψη ειδικών κυρώσεων σε εθνικό επίπεδο για μη συνεργασία με γενική διατύπωση διευρύνει ανησυχητικά τις περιπτώσεις εξαίρεσης από τη διαδικασία εξέτασης της αίτησης διεθνούς προστασίας*». Οι παρατηρήσεις αυτές ισχύουν πολλώ δε μάλλον όταν με την προτεινόμενη ρύθμιση της παρ. 3 του άρθρου 11 του σχεδίου νόμου **σε περίπτωση παραβίασης καθήκοντος συνεργασίας τεκμαίρεται η σιωπηρή ανάκληση της αίτησης του αιτούντα**. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση, η παραβίαση του καθήκοντος συνεργασίας συνεπάγεται τη σιωπηρή ανάκληση της αίτησης και όχι την απόρριψή της ως προδήλως αβάσιμης και επομένως «*αναμένεται να αποσυμφορηθεί σε αρκετά σημαντικό βαθμό ο όγκος των προς εξέταση αιτήσεων*».

Η Αρχή οφείλει να διατυπώσει τις επιφυλάξεις της για την προβλεπόμενη αυτή διαδικασία, η οποία, αποσκοπώντας στη μείωση του διοικητικού βάρους, ενέχει τον κίνδυνο αποκλεισμού από τη διαδικασία ασύλου ατόμων που χρήζουν διεθνούς προστασίας.

Άρθρ.14 (επιδόσεις)

Με το άρθρο 14, τροποποιείται το άρθρο 82 του ν.4636/2019, σχετικά με τις επιδόσεις.

⁷ <https://www.synigoros.gr/?i=kdet.el.news.608123>

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Ο Συνήγορος επισημαίνει ότι παρέμεινε η υφιστάμενη διάταξη του άρθρου 82 παρ.3, η οποία ορίζει τη δυνατότητα επίδοσης με **«συστημένη επιστολή»**, αντίθετα με το υπό διαβούλευση κείμενο, το οποίο προβλέποντας την επίδοση **με απλή επιστολή** ταχυδρομικά στη δηλωθείσα διεύθυνση, δεν παρείχε καμμία εγγύηση σε περίπτωση απορριπτικής απόφασης για τον ενδιαφερόμενο.

Ωστόσο, **στην παρ.1 του άρ.14** προβλέπεται η δυνατότητα επίδοσης της απόφασης **με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο** σε διεύθυνση που έχει δηλώσει ο αιτών. Περαιτέρω: *«Η προς επίδοση απόφαση που έχει διαβιβαστεί με ηλεκτρονικά μέσα στη δηλωθείσα κατά τα ανωτέρω ηλεκτρονική διεύθυνση του αιτούντος, θεωρείται ότι επιδόθηκε μετά την παρέλευση σαράντα οκτώ (48) ωρών από την ηλεκτρονική αποστολή της».*

Οι παραπάνω διατάξεις, δεν παρέχουν καμία εγγύηση και δεν συνιστούν επαρκές πλαίσιο ενημέρωσης για τον ενδιαφερόμενο. Θεωρούμε, ότι σε κάθε περίπτωση η επίδοση με ηλεκτρονικό τρόπο πρέπει να διασφαλίζει ότι ο παραλήπτης πράγματι έλαβε γνώση και οι προτεινόμενες ρυθμίσεις αντιβαίνουν στην οφειλόμενη ασφάλεια δικαίου που πρέπει να διέπει τη διαδικασία.

Εκτιμάται, ότι **η διαδικασία ηλεκτρονικής αποστολής** και γνωστοποίησης μέσω ηλεκτρονικής εφαρμογής θα ήταν σκόπιμο να ακολουθείται **αποκλειστικά ως τρόπος ενημέρωσης και όχι επίδοσης** και ο αιτών να καλείται να παραλάβει την απόφαση, με εξαίρεση την περίπτωση ρητής απάντησης του ενδιαφερομένου, ότι παρέλαβε την απόφαση και έλαβε γνώση του περιεχομένου της, οπότε θα προκύπτει ουσιαστική ενημέρωσή του, ώστε να ασκήσει τα προβλεπόμενα στον νόμο δικαιώματά του. Η ενημέρωση μάλιστα με ηλεκτρονικό τρόπο θα ήταν σκόπιμο να μην προβλέπεται δυναμικά («Η απόφαση δύναται να αποσταλεί και με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο») αλλά να ακολουθείται σε όλες τις περιπτώσεις, εφόσον ο αιτών έχει υποβάλει στην υπηρεσία διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ώστε να μειώνονται κατά το δυνατό οι πιθανότητες μη ενημέρωσης του ενδιαφερομένου και απώλειας προθεσμιών. Ανάλογη δυνατότητα προβλέπεται άλλωστε σε παρεμφερείς διαδικασίες, όπως εκείνη της κτήσης ιθαγένειας, οπότε ο αιτών έχει τη δυνατότητα να ενημερώνεται μέσω πλατφόρμας για την πορεία της υπόθεσής του με τρόπο ασφαλή και με σεβασμό στα προσωπικά δεδομένα του.

Δεδομένης της μη υλοποίησης του ν.4554/18 μέχρι σήμερα, καθώς επίσης και των συχνά ιδιαίτερα επισφαλών συνθηκών, υπό τις οποίες διαβίωι μεγάλος αριθμός ασυνόδευτων ανηλίκων και του συνακόλουθου κινδύνου να μην διαθέτουν οι ανήλικοι αυτοί πρόσβαση σε ηλεκτρονικά μέσα), ο Συνήγορος επισημαίνει την ανάγκη πρόβλεψης –πραγματικής– και όχι με τεκμαιρόμενο τρόπο- επίδοσης.

Άρθρο 14 παρ.2: *“[...] Η επίδοση θεωρείται ότι έχει συντελεστεί μετά την πάροδο τριών ημερών από την ημερομηνία σύνταξης της σχετικής πράξης παραλαβής του πρώτου εδαφίου.”* Η διοικητική διεκπεραίωση εγγράφου από μία υπηρεσία στην άλλη θεωρείται νόμιμη επίδοση τρεις μέρες μετά την παραλαβή του εγγράφου από τον προϊστάμενο της δεύτερης υπηρεσίας χωρίς να διασφαλίζεται ότι ο προϊστάμενος θα επιδώσει το έγγραφο στον αλλοδαπό.

Ο Συνήγορος προτείνει την αντικατάσταση του τελευταίου εδαφίου με την εξής πρόταση: *“Ο προϊστάμενος του οικείου Κέντρου ή καταστήματος ή εγκατάστασης μεριμνά για την επίδοση στον αιτούντα εντός τριών ημερών από την ημερομηνία σύνταξης της σχετικής πράξης παραλαβής του πρώτου εδαφίου και για τη σύνταξη πρακτικού επίδοσης.”*

Άρθρο 14 παρ.3: Η προτεινόμενη ρύθμιση είναι προβληματική, στο βαθμό που είναι δύσκολη η **απόδειξη ότι κατεβλήθη κάθε δυνατή προσπάθεια εύρεσης του αιτούντος**. Ο Συνήγορος προτείνει να προβλεφθεί μεγαλύτερη χρονική προθεσμία στο τελευταίο εδάφιο.

Άρθρ. 15 (εξαίρεση των ευάλωτων από την ταχύρρυθμη διαδικασία)

Στο παρόν έχει παραλειφθεί η δεύτερη παράγραφος του άρθρου, όπως αυτό είχε τεθεί σε δημόσια διαβούλευση από το Υπουργείο, η οποία καταργούσε την περ.ιβ΄της παρ.9 του άρθρ. 83 του ν.4636/19, με σκοπό την **εξαίρεση των ευάλωτων προσώπων από την ταχύρρυθμη διαδικασία** εξέτασης του αιτήματος διεθνούς προστασίας. Ο Συνήγορος είχε θεωρήσει θετική την εξαίρεση αυτή, η οποία εξάλλου αποτελούσε πρόταση του Συνηγόρου επί του σχεδίου του ν. 4636/2019 σε σχέση με τους ανηλίκους. Όπως επισημαίνεται εύστοχα και στην αιτιολογική έκθεση του σχεδίου της διαβούλευσης, *«η ευαλωτότητα δεν πρέπει να συνδέεται με την ταχύτητα στην εξέταση των αιτήσεων, αλλά με την παροχή της δέουσας υποστήριξης στα άτομα αυτά»*. Ο Συνήγορος προτείνει την επαναφορά της δεύτερης παραγράφου του άρθρου, όπως αυτό είχε τεθεί σε δημόσια διαβούλευση από το Υπουργείο: «2. Η περίπτωση ιβ΄της παρ.9 διαγράφεται».

Άρθρ.17 (κριτήρια αβάσιμης αίτησης)

Με το άρθρο 17 τροποποιείται το άρθρο 88 του ν.4636/2019 σχετικά με τις αβάσιμες αιτήσεις.

Ειδικότερα, στο άρθρο 88 προστίθεται τρίτη παράγραφος ως εξής: *«Σε κάθε περίπτωση η αίτηση ασύλου είναι προδήλως αβάσιμη εάν ο αιτών προέρχεται από ασφαλή χώρα καταγωγής και είναι προφανές από τις περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης ότι ο αιτών παραμένει στο έδαφος της χώρας μόνο για οικονομικούς λόγους»*.

Παρατηρείται βελτίωση σε σχέση με το κείμενο που τέθηκε σε διαβούλευση, δεδομένου ότι στο κατατεθέν σχέδιο δεν εμφανίζεται πλέον η εξαιρετικά αόριστη αιτιολογία της αποφυγής *«μίας γενικής κατάστασης έκτακτης ανάγκης»* που βρισκόταν εκτός πλαισίου της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ (άρθρο 32). Ωστόσο, η προτεινόμενη ρύθμιση περί οικονομικών λόγων εμφανίζεται αόριστη, αφού διευρύνει χωρίς συγκεκριμένα κριτήρια τις περιπτώσεις υπαγωγής αιτήσεων στην κατηγορία αυτή.

Η ασάφεια της ρύθμισης αυτή την καθιστά δεκτική πολλών ερμηνειών και δίνει τη δυνατότητα εύκολου χαρακτηρισμού μιας αίτησης ως "προδήλως αβάσιμης" καταστρατηγώντας την εξατομικευμένη κρίση επί της ουσίας.

Ο Συνήγορος προτείνει τη διαγραφή της φράσης αυτής.

Άρθρ. 20 παρ.2 (κράτηση επί ενδίκων μέσων)

Η ρύθμιση αυτή τροποποιεί το άρθρ.92 παρ.4 ν.4636/2019 προβλέποντας ότι **δεν αναστέλλεται η κράτηση**, αντίθετα ρητά προβλέπεται και μάλιστα σε Προαναχωρησιακό Κέντρο Κράτησης αν υποβληθεί μεταγενέστερη αίτηση ή ασκηθεί αιτηση ακύρωσης ή και αίτηση αναστολής κατά της απόρριψης σε δεύτερο βαθμό αιτήματος διεθνούς προστασίας, με μόνη εξαίρεση την περίπτωση των ασυνόδευτων ανηλίκων.

Σε συνέχεια των παρατηρήσεων της Αρχής⁸ για την επέκταση της κράτησης (άρθρ.46 κ.α) του νυν τροποποιούμενου ν.4636/2019, ο Συνήγορος προτείνει, στην αντίθετη κατεύθυνση με την προτεινόμενη ρύθμιση, να επανεξετασθεί το πλαίσιο κράτησης προς επαύξηση και όχι μείωση των εγγυήσεων του δικαιώματος προσωπικής ελευθερίας.

⁸ βλ.προηγούμενη υποσημείωση

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Γ΄μέρος, τροποποίηση του Κώδικα Μετανάστευσης

Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις του Κώδικα Μετανάστευσης (Ν.4251/2014, όπως ισχύει) είναι κατ'αρχήν σε θετική κατεύθυνση.

Ειδικότερα, θετικά κρίνονται με βάση την εμπειρία της Αρχής τα εξής:

Άρθρ.32 παρ.2, διεύρυνση κατηγοριών αδειών διαμονής και κατηγοριών προσωρινής διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών μόνο με εθνική θεώρηση εισόδου χωρίς άδεια διαμονής.

Άρθρ. 33 παρ.3, χορήγηση αυτοτελούς άδειας διαμονής και σε τέκνα από 21 έως 24 ετών, μελών οικογένειας υπηκόων τρίτων χωρών κατόχων άδειας διαμονής για επενδυτική δραστηριότητα, για λόγους ίσης μεταχείρισης με τα τέκνα αντίστοιχης ηλικίας λοιπών κατηγοριών άδειας διαμονής.

Άρθρ. 34, απλούστευση διαδικασίας εισόδου και παραμονής υπηκόων ΗΠΑ, υποτρόφων ιδρύματος Fulbright: διαμονή με μόνο την εθνική θεώρηση εισόδου και χωρίς την υποχρέωση κατοχής άδειας παραμονής (η οποία απαιτείται μόνο σε περίπτωση παράτασης της χορηγούμενης υποτροφίας).

Άρθρ.35, στην ανανέωση αδειών διαμονής για εξαιρετικούς απαιτείται πλέον η ύπαρξη βιβλιαρίου υγείας σε ισχύ ή ασφαλιστήριο συμβόλαιο ιδιωτικού φορέα ασφαλισής, όπου αυτό επιτρέπεται από την κείμενη νομοθεσία, ενώ μέχρι τώρα απλά απαιτείτο η υποβολή βεβαίωσης ότι έχει υποβληθεί αίτημα μελλοντικής ασφάλισης.

Με δεδομένο ότι αυτού του τύπου η άδεια διαμονής, η οποία έχει τριετή ισχύ, ανανεώνεται για έναν από τους λοιπούς λόγους του Κώδικα Μετανάστευσης και παρέχει πρόσβαση στην αγορά εργασίας, η εν λόγω τροποποίηση κινείται σε μια δίκαιη κατεύθυνση, καθώς γίνεται για λόγους ίσης μεταχείρισης με τους κατόχους λοιπών κατηγοριών αδειών διαμονής, οι οποίες προκειμένου να ανανεωθούν απαιτούσαν την πλήρωση ασφαλιστικών προϋποθέσεων.

Άρθρ. 36, πρόσβαση στην αγορά εργασίας, κατά την αρχική χορήγηση της άδειας διαμονής, αυτών που είχαν απασχοληθεί με καταχρηστικούς όρους εργασίας.

Στο άρθρο 36 παρ.1, με το οποίο τροποποιείται το άρθρο 19 Α παρ. 1 δ' του Κώδικα, σχετικά με την χορήγηση άδειας διαμονής σε πολίτες τρίτων χωρών που έχουν εργαστεί με ιδιαίτερος καταχρηστικούς όρους εργασίας σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4052/2012, στην δεύτερη περίοδο επιχειρείται ερμηνεία των καταχρηστικών όρων εργασίας. Ο Συνήγορος προτείνει τη συμπλήρωση της λέξης "ιδίως", δηλ. "Ως τέτοιοι όροι θεωρούνται ιδίως...", ώστε να συνάγεται ερμηνευτικά, ότι περιλαμβάνονται και οι υπόλοιποι λόγοι διάκρισης, που επιφέρουν προστασία σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (π.χ. εθνική καταγωγή, αναπηρία ή χρόνια πάθηση, ηλικία,κ.α.), εκτός από τις διακρίσεις λόγω φύλου, που ρητά αναφέρονται στην εν λόγω διάταξη.

Άρθρ. 37 παρ.5, δυνατότητα υπαγωγής στην κατηγορία άδειας διαμονής οικονομικά ανεξάρτητων ατόμων των πολιτών τρίτων χωρών οι οποίοι διαμένουν νόμιμα στη χώρα και λαμβάνουν σύνταξη γήρατος (ανεξαρτήτως ποσού) από ελληνικό δημόσιο ασφαλιστικό φορέα, χωρίς τη συνδρομή των προϋποθέσεων των επαρκών πόρων.

Επίσης στο ίδιο άρθρο (παρ.7), προβλέπεται η χορήγηση άδειας διαμονής σε πολίτες τρίτων χωρών που εισέρχονται στη χώρα με εθνική θεώρηση εισόδου

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

προκειμένου να τους παρασχεθεί ιατρική/νοσηλευτική και παρηγορητική φροντίδα. Πρόβλεψη για χορήγηση αυτής της κατηγορίας άδειας σε έχοντες την επιμέλεια ανήλικου πάσχοντος ή συνοδού σε περίπτωση ενήλικου πάσχοντος.

Άρθρ. 38, διεύρυνση περιπτώσεων δικαιούμενων τη χορήγηση Ειδικής Βεβαίωσης Νόμιμης Διαμονής της παρ. 5 του άρθρου 25. Ειδικότερα πρόταση του Συνηγόρου του Πολίτη αποτελούσε η χορήγηση αυτού του τύπου βεβαίωσης σε όλους όσους αποφυλακίζονται με περιοριστικούς όρους για την τήρηση των οποίων απαιτείτο η παραμονή στη χώρα.

Άρθρ.39, πρόσβαση των μελών οικογένειας υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας κατά την έκδοση της αρχικής άδειας διαμονής για οικογενειακή επανένωση και όχι κατά την ανανέωση αυτής. Και η περίπτωση αυτή αποτελούσε επίσης πάγια πρόταση του Συνηγόρου, βάσει αναφορών.

Άρθρ.40 και 41, συμπερίληψη στις περιπτώσεις χορήγησης αυτοτελούς ή προσωποπαγούς άδειας διαμονής λόγω διαζυγίου και της περίπτωσης που αφορά το συναινετικό διαζύγιο

Άρθρ.44, επέκταση των ευνοϊκών διατάξεων της παρ. 46 του άρθρου 8 του ν.4332/15 ώστε να περιλαμβάνουν και τις περιπτώσεις χορήγησης άδειας διαμονής σε μονογονεϊκές οικογένειες εφόσον το τέκνο γεννήθηκε στην Ελλάδα πριν την έναρξη ισχύος του ν.4332/15 καθώς και τις περιπτώσεις γέννησης τέκνου στην Ελλάδα εκτός γάμου και αγγώρισης του στη χώρα υπό προϋποθέσεις που ορίζονται στο νόμο.

Συνοψίζοντας, οι τροποποιήσεις των άρθρων που αφορούν τον Κώδικα Μετανάστευσης (άρθρ. 32 επόμενα) φαίνονται να κινούνται σε θετική κατεύθυνση, με δύο εξ αυτών (άρθρ.38 και 39) να έχουν αποτελέσει και προτάσεις του Συνηγόρου.

Προτείνεται ωστόσο η συμπλήρωση της ερμηνείας των καταχρηστικών όρων εργασίας (ανωτέρω άρθρ.36).

Δ' μέρος, λοιπές διατάξεις Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου

Άρθρο 50 (κράτηση εν όψει επιστροφής)

Σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση του σχεδίου νόμου, με το άρθρο 5 τροποποιείται η παρ.1 του άρθρου 30 του ν.3907/2011 «*ώστε να καθίσταται αποτελεσματικότερη η απομάκρυνση των υπηκόων τρίτων χωρών που υπόκεινται σε διαδικασία επιστροφής*».

Ωστόσο, ο Συνήγορος του Πολίτη, στις προτεινόμενες διατάξεις εντοπίζει μία καίριας σημασίας αλλαγή στη διατύπωση και στο περιεχόμενο της ρύθμισης, η οποία δύναται να πληξεί όχι μόνο τα δικαιώματα των υπηκόων τρίτων χωρών αλλά και την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας Επιστροφών (Οδηγία 2008/115/ΕΚ "Σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη - μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών").

Συγκεκριμένα:

Στο ισχύον άρθρο 30 του ν. 3907/2011 προβλέπεται ότι «*οι υπήκοοι τρίτης χώρας που υπόκεινται σε διαδικασίες επιστροφής, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 21, τίθενται υπό κράτηση για την προετοιμασία της επιστροφής και τη διεκπεραίωση της διαδικασίας απομάκρυνσης, μόνο εάν στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν δύνανται να εφαρμοσθούν αποτελεσματικά άλλα επαρκή και λιγότερο επαχθή μέτρα, όπως εκείνα που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 22*» . Η

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

ισχύουσα ρύθμιση συνιστά ορθή εναρμόνιση του εσωτερικού μας δικαίου με το άρθρο 15 της Οδηγία Επιστροφών.

Αντίθετα, με το άρθρο 50 του παρόντος επέρχεται πλήρης αντιστροφή του κανόνα και της εξαίρεσης, όπου **η κράτηση γίνεται κανόνας κατά παράβαση του ενωσιακού δικαίου** και των θεμελιωδών δικαιωμάτων και μόνον κατ'εξαίρεση μπορούν να επιβληθούν εναλλακτικά μέτρα.

Ο Συνήγορος επισημαίνει και το προοίμιο της Οδηγίας (παρ.16): *«Η χρήση της κράτησης με σκοπό την απομάκρυνση θα πρέπει να είναι περιορισμένη και να υπόκειται στην αρχή της αναλογικότητας όσον αφορά τα χρησιμοποιούμενα μέσα και τους επιδιωκόμενους στόχους. Η κράτηση δικαιολογείται μόνο για την προετοιμασία της επιστροφής ή για την εκτέλεση της διαδικασίας απομάκρυνσης και εφόσον δεν αρκεί η εφαρμογή λιγότερο αναγκαστικών μέτρων».*

Ο Συνήγορος προτείνει να απαλειφθεί η προτεινόμενη τροποποίηση της παρ.1 άρθ.30 ν.3907/2011 με το άρθρο 50, ως αντίθετη με το ενωσιακό δίκαιο και την αρχή της αναλογικότητας στους περιορισμούς της προσωπικής ελευθερίας.